

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno administracijo in ekspedicijsko na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Beznica v Avstriji.

Ribničar — hoteč na konja — zavpije: Vsi svetniki, pomagajte! in skoči, pravijo, čezenj na tla; polovica naj jih le odstopi! reče na to in — skoči prav — na konjiča. — Ako danes, bralec! ki ti je Avstrija mar, zakličeš z menoj: Vsi svetniki, pomagajte! — porok sem ti, da nama klica tega treba ponavljati ne bo, kajti sila je velika.

Bere se, da se je leta 1742 zleglo bilo beznicarstvo, t. j. prostomavtarstvo ali framonstvo, in da je potem vedno poskušalo vgnjezdovati se tudi po deželah katoliških. Delale so se mu skoraj povsod težave, in s katoliško duhovščino so nasprotovali mu vzlasti jezuitje (Lewiś Einleitung d. Gesch. d. Freimaur. in Oest. u. Ung.). Sem ter tje so bili mavtarji ali silovito zatrti, ali pa so sami umaknili se ter ustavili svoje delovanje za časa. Po svojih ravnilih je ono sovražno vsemu razodetemu krščanstvu in krščanskemu samovladarstvu. Marija Terezija je beznicarstvo sicer prepovedala, vendar je vse skozi delovalo skrivaj, očitno pa za vlade Jožefa II. od l. 1780 do 1790; vzlasti beznica pri sv. Jožefu je poslovala do l. 1794, tedaj prepovedana ni celo prejenjala; o francoski vladi l. 1805 in 1809 so se vnovič prikazale, in velika narodna je z vzhodno v Parizu v zvezi bila do 1813. Tedaj pa so beznice v Avstriji utihnile. Vzbudile so se zopet l. 1848.

Med prvimi je na Dunaju takrat bil pobratim Lewis, kateri se je obrnil do velike dežele beznice v Berlinu, pa do tedanjega ministerstva (Dobhoff), naj se ona pri sv. Jožefu spet odpre, in že je bila 5. oktobra se pričela, toda skoraj utihne. L. 1849 so po-

skušali nekoliko v Pragi. L. 1865 se na Dunaju oglasi spet Lewis, in nova doba prisije mavtarjem v Avstriji l. 1867; vendar še l. 1868 in celo l. 1870 (Giskra) beznice javno niso hoteli dovoliti. Tudi po novem zakonu združevanjem od 15. novembra 1867 zahteva vlada si pravico, k vsakemu zboru poslati svojega svedoka; tega pa zidarji prostari nočejo, toraj njihove beznice v Avstriji doslej javno niso pripuščene. — L. 1869 pa se je na Dunaju ustanovilo nepolitično društvo „Humanitas“ po imenu, katero ima beznica biti ne sicer po obliki, vendar po namenu. Nekako sklenilo se je bilo koj z beznico v Šopronju; l. 1871 pa se je blizu Dunajskega Novomesta v Neudörflu na ogerski zemlji osnovala lastna, zvana tudi „Humanitas“, ktera naj bode po nekoliko spremenjenih ravnilih z onim društvom dunajskim v ožji zvezi. Celo za samostojno so jo bili razglasili, češ, naj prosto dela tostran Litave, in l. 1871 je beznica iz Florence véliko dunajsko že pozdravljala za družico, in tako je ukljub postavi, vladi in policiji prostomavtarstvo ustanovljeno bilo na Dunaju, pravi „Recht“ št. 220. — Ker se jim pa ni zdelo še prav varno, toraj se je beznica v Neudörflu sklenila spet z drugimi po Ogorskem 5. febr. 1872, s posebno nalogo, delovati na to, da se prostozidarstvu javno priznanje pridobi tudi v Avstriji, in da je ona le postaja na poti v Beč (Zirkel 1872 Nr. 5.). In v dunajskem društvu „Humanitas“ je 5. avg. 1873 pobratim dr. Emil Besetzny povedal kar očitno, da ne mirujejo, temuč da so se obrnili že do vlade deželne in tudi do ministerstva, pa da se vračujejo vedno le na postavno pot, kedar se delala bode poprava zakona združevanjkega. Med tem pa so osnovala se Dunajski podruž-

nice po raznih mestih, in med njimi se imenujejo: Belska-Biala, Gradec, Jiglava, Karlovi, Vari (Karlsbad), Celovec, Linec, Dun. Novomesto, Praga, Liberec (Reichenberg), Trst, Opava. Da so te podružnice z materjo na Dunaju v vzajemnosti, o tem predsednik pobrat. Schneeberger v Neudörflu govori pogostoma (Zirkel Nr. 13.).

Iz tega se vidi, da pod krinko družbic nepolitičnih deluje že v Avstriji tudi beznica. Kedar so l. 1868 framonstvo dovolili bili na Ogorskem, hodili so tostranski bratje pridno v Šopronj in Požonj. Bilo pa jih je toliko, da so napravljati si jeli lastne, n. pr. v Neudörflu, in da so zahajali v bližnje čez mejo prusko in sasko. Podružnica „Humanitas“ v Dun. Novomestu hoče zidati si še drugo beznico v Neudörflu. Ker se jih oglašja vedno več, storila se je 26. jun. t. l. na Dunaju nova poskušnja, naj se dovoli beznica „Zukunft“. Ker se zopet ni pripustila, stokači so po liberalnih časnikih hudo, vendar tolažili se, da strinja sedaj liberalizem vse, in da v prihodnje treba ne bo posebnih beznic; ogerske, pruske, saske niso daleč, da delujemo lahko brez strahu vladinega. Da je beznica „Zukunft“ delovala 4. in 5. jul. na Dunaju, pripoznali so nemški beznicarji v Altenburgu. Jako hudovali so se nedavno pobratimi ogerski, ker je minister notranjstva neki ukazal, naj se mu izroči imenik beznic mavtarskih. „Tajnost je naša bistvenost“ — je pisal n. pr. E. Deil. Da vsemogočna država drugod se vtika v vse reči cerkvene, da šteje in popisuje ude katoliških družeb posamezno, to jim je prav; sami pa prikrivajo celo imena beznic ali društev svojih.

Zakaj pa avstrijska vlada vedno odbija prošnje beznici? Razodela je to neka avstrijska

Podlistek.

Zadnja večerja od Leonarda da Vinci.

(Po V. Apoloniju posl. J. Gombarov.)
(Dalje.)

III.

Dolgo je moral Leonardo čakati, preden je smel k vojvodi iti, ker ta je bil vse dvornike poprej pred-se poklical. Ko so se vrata odprla, moral je toraj Leonardo stopati med dolgimi vrstami dvornikov, kjer ga vsi z radovednimi pogledi opazujejo. Nihče ni vedel, kaj se ima zdaj goditi; le vojvode temno čelo in Teofilove bliskajoče se oči so naznanjale nevihto, ki bo menda ubozega Leonarda zadela.

„Danes bi morali vi, mojster Leonardo, mojo podobo dogotoviti, in nadjal sem se, da mi jo prinesete kazat,“ začne vojvoda z resnim glasom.

S pobešenimi očmi odgovori Leonardo:

„Pač je bila vaša podoba zgotovljena, a primesti vam je ne morem.“

„Kaj pravite, da je bila zgotovljena? Tedaj je res, kar sem slišal, da ste spet —?“

„Da! odpustite milostljivi gospod,“ pretrgal mu je Leonardo besede, „spet sem pokončal, kar je moj čopič za vas dovršil!“

„Pokončal?“ naglasi ostro vojvoda ter vstane s svojega sedeža. „Pokončal?“ ponovi. „spet pokončal! — Kaj to pomeni, mojster, da nekaj časa vse svoje umotvore uničite? In zakaj ste zdaj vkljub moji prepovedi uničili tudi mojo podobo?“

„Prizanesite, milostljivi gospod, težko se mi je zagovarjati, ker zastoj iščem vzrokov, ki bi me izgovarjali. To djanje sem storil brez premisleka v trenutku, ko je le dražljiv čut umetniški v meni govoril, — v napadu besnosti.“

Po teh besedah je nastala globoka tišina. „No, če tega niste storili iz hudobije, ne da bi svojega gospoda žalili,“ pravi vojvoda, „je vaše dejanje krivica, pa ne hudobija, in od-

puščam vam, ako — —“ Beseda „odpuščam“ je uzročila v vrsti dvornikov začudenje in razločno so se slišale besede: „blag“, „milostljiv“, po dvorani; a na obrazu Teofilovem, ki je za vojvodom pri oknu stal, igral je čudno zaničljiv smehljaj, ki se ni vjemal z vojvodovim pomiločenjem.

Leonardo ni opazil, da še vojvoda vsih besed ni izgovoril, kajti nepričakovana beseda „odpuščam“, je njegovo rahlo srce tako zadela, da je s solznimi očmi izkliknil: „O vojvoda, kako ste mi dobrotljivi, čeravno jaz vaše dobrotljivosti ne zaslužim. Jaz sem vas žalil, vi me pa z milostjo obdajate. Od zdaj se pa hočem vrednega skazati vaše milosti; vse hočem storiti, karkoli mi zapoveste, pošljite me v sužnost ali v smrt, jaz bom ubogal, če je vaša volja.“

„Moja volja je“, dostavi Ludovik, „da za kazen svoje krivice naslikate nebeško podobo: zadnjo večerjo, v obednici dominikanskega samostana „Santa Maria delle Grazie“. Črez leto dni jo morate dokončati; — pa ne pokončati!“

kasandra bratom v „Freymaurer“ Ztg. (1874, Nr. 35)“. Ondi se bere:

Avstrija. „Berolinski časnik „Post“ meni, da je samo le ozir do Vatikana, kateri je nagnil vlado avstrijsko k temu, da je za dedne dežele privoljenje k vstanovitvi prostomavtarske beznice vnovič odrekla, dokler je v deželah krone ogerske zdavnej dovoljeno framptonstvo. Se ve, da je tudi to prav močen vzrok. . . . Vendar je poleg ozira do Rima drugi morda še mogočnejši vzrok, in ta je vsem vladarstvom lastna zmrza proti vsakteremu skrivnemu družbarstvu. Odločiteljni vzrok globoko vkoreninjene nezaupnosti proti beznicarjem izhaja iz čisto dinastične skrbljivosti, je skozi in skozi politične natore, in ima verstveno bojo le, ker se apostolsko veličanstvo znebiti ne more in nikdar znebiti ne bode misli, da je bran katolicizma poglavitni steber moči avstrijske, kakor hiša Hohenzollernska poslanstva svojega kot bramba protestantskega pozabila ne bode. Po vnaje je oboje enako opravičeno, po notranje je pa nasprotno velik, kar le more biti. Neločljivo je strinjena ena država z zahajočo, ena pa z vzhajočo stvarjo. Izreče se Avstrija z Rimom solidarno, izročena je poginu; sicer pa zgubi popolno osemstoletno podlago svojega državnega bivanja. Potrjuje se tu spet beseda Macaulay-eva, da so v XVI. veku osode držav razločile se za mnoga stoletja po tem, kakor so pomagale pri delu reformacije, ali pa ostale na strani laži. In to je istina. Beznica, kateri na čelu je cesar Nemčije stal tako dolgo (in še stoji! Vredn. Freim. Ztg.), na c. kr. dvoru nikdar drugače sodili ne bodo nego za orodje protestantskega nadvladarstva in prusovske zmogovitosti. Od tod izvira vsa nezdoda!“ (1874. Nr. 35.)

Vrata peklerska je premagala ne bodo, verni rečemo lahko o cerkvi katoliški; drugače je pa z Avstrijo. Avstrija je po tem takem odmenjena pokončanju – bodi si z Rimom, bodi si zoper Rim. Avstrija se opira na katoličanstvo, to pa je beznica sklenila zatreti, toraj mora razrušiti se tudi Avstrija. Prusija se opira na protestantstvo, in to je za zdaj milost našlo v očeh beznicarjev, saj je, pravijo, na pol beznicarstvo že samo po sebi. Ako pade katolištvo, pade tudi pozitivno protestanstvo, in vladarstvo obdrži beznica. Najprej se mora pogrobati katoličanstvo, Avstrija obvisi v zraku, v naročje pade Prusiji, Prusija se podčla potem v veliko Nemčijo – v staro Germanstvo! Tako pisarijo, tako govo-

ričijo zidarji svobodarji in tako zvesti podložniki so beznicarji vladam svojim, opominja „Recht.“

Nekako v zvezi s tem je zdel se že navet, ki ga je 24. oktobra t. l. stavil Kronawetter s tovarši v državnem zboru Dunajskem, naj pregleda in popravi se postava društvena od 15. novembra 1867; na ravnost pa je 27. okt. dr. Foregger s tovarši naznanil predlog, naj se omenjena postava združevajska spremeni tako, da po ravnilih velike beznice javno pravico beznicarstvo dobi tudi v Avstriji. Podpisalo je ta predlog 37 družnikov kluba napredovanjskega; izmed 24 Kronawetterjevih jih je temu pristopilo kar 23. Da so vmes Schrank, Steudel, Göllicher, Kronawetter, Dittes itd., ni čudo; čudo pa je, da sta tudi profesorja Ecker in Wildauer, baron Laudon itd. dokler celo radikalni Fux iz Moravske in Umlauf nista podpisala.

Ko sem čital, kako beznica k sv. Jožefu na Dunaju vedno vstaja, sprehajala me je misel, da Pij IX. o poslednjem zboru Vatikanskem ni zastoj sv. Jožefa povzdignil za zavétnika ali branitelja svete cerkve katoliške. Sveti Josip naj brani toraj carja Franja Josipa, kajti nevarnost že sicer katoliški cerkvi in katoliškemu vladarstvu v Avstriji preti velika, in naj se že beznica razlaga ali iz bezna, bezdna (abyssus) ali besnica iz bes (daemon) hudo pomenljivo je, da ne bi po dobljeni prostosti beznicarji v brezno zbezali Avstrije!

Resnicki.

Politični pregled.

V Ljubljani 2. novembra.

Avstrijske dežele.

Na **Dunaju** so v opravkih bili trije vladni namestniki, baron Weber iz Českega, baron Posinger-Hoborski iz Morave, in vitez Bogoslav Widmann iz Kranjske. S Posingerjem se obravnava, da bi prevzel ministerstvo za Zemjalkovskim, in tedaj, pravijo, pride za deželnega predsednika na Moravsko vitez Widmann, piše „Našinec“ Olomuški 30. okt. — In „Hlas“ Brnski tistega dne piše, da doslej še nobeno leto niso učenci silili tolikanj v gimnazije, ki jih v rokah imajo duhovniki, na pr. Schotten na Dunaju, v Seitenstetten, Kremsmünster. Vstav jezuitov v Kalksburgu ves čas obstanka svojega ni imel toliko gojencev kakor letos. Vidi se iz tega, kako poželi ljudstvo šol brezverskih, kaj ne?!

V centralno komisijo za vravnanje zemljišnega davka, v katero volijo poslanci vsake dežele posebej, je bil v državnem zboru voljen za Kranjsko baron Apfaltrern, za njegovega namestnika pa vitez Langer Kronawetter je predlagal, da bi se pravica razpuščanja društev izročila okrajnim uradom.

Ogerska. Državni zbor se ni mogel dolgo razdeliti v odseke, ker ni bilo dovolj poslancev nazočih. Predsednik je na to žugal, da bo odtegnil tistim poslancem plače, katerih ne bo k sejam. Na to jih je vendar toliko prišlo, da so se odseki mogli voliti.

Vnanje države.

Pruska. Čedalje bolj prodira prepričanje, da je Bismark grofa Arnima hotel odstraniti za to, ker se mu je zdel političen rival. Zato je pa Bismark v občnem mnenju jel propadati, zlasti, ker dela na to, da bi se obravnava zoper grofa Arnima tajno vršila. Če se bo to zgodilo, obeta angleški časnik „Daily Post“, da bo priobčila po besedi ona pisma, zaradi katerih Bismark grofa Arnima preganja.

Pariz. Slavni francoski pa slovanski jezikoslovec profesor Ludv. Leger je na učilišču jutrovskih jezikov (école des langues orientales) pričel učiti letos jezik ruski in srbski. Prvikrat je to, da se v tej šoli podučuje rusovščina.

Iz Španjskega poročajo najnovejši telegrami, da je bilo 12 bataljonov Karlstov pri Villafranchi tepenih, ter da so zgubili 120 mrtvih, eno zastavo, in več je bilo ranjenih. To pač ni bila važna bitva.

London. Ljudstva se šteje v Londonu 4 milijone; med temi je več judov kot v Palestini, več Irčanov kot v glavnem irskem mestu Dublinu, in več katolikov kot v Rimu. Vsakih pet minut se rodi eno dete, in vsakih osem minut nekdo umre. (Našinec l. 124.)

Turki postajajo čedalje bolj predrzni. Poroča se namreč od črnogorske meje, da so vnovič pridrli tje in posekali več Srbov ter 8 Črnogorcev in da je čez 80 kristijanov bežalo pred njimi v gore; hiše pa so jim ljuti dušmani požgali.

Izvirni dopisi.

Iz pod Šinkovega turna pri Vodica, 2. novembra. Mislil bi marsikdo, da pri nas vse spi, ker ni nikoli nič o našem kraju slišati; naj toraj v Vašem cenjenem listu ne-

IV.

Kako je Leonardo iz dvorane prišel, sam ni vedel; ves omamljen od milosti vojvodove zavedel se je spet v svoji delavnici, kjer je pred kosci raztrgane podobe stal, in z nova si bridko očital svojo nehvaležnost. Čim dalje je svoje dejanje premišljeval, tim več se mu je zdela vojvodova velikodušnost.

„Kako je dobrotljiv“, je zaporedoma govoril, „kako blago srce ima, čeravno mu je obraz oduren in neprijazen. — Zato pa ga hočem razveseliti z nebeško podobo: Gospoda, ki je svojo sveto kri za svoje sovražnike prelil, in dvanajstere, ki so bili priče njegove večne daritve, hočem slikati, — tako jih hočem slikati, kakor so pred 1450 leti sedeli v svetem mestu Jeruzalemu.“

Bil je veliki četrtek.

„Še danes hočem svojo sveto nalogo začeti“, nadaljeval je navdušen Leonardo snovajoč idejo, kako bi najdostojniše s svojim nevrednim čopičem poslavil vstanovljenje nebeške hrane našim dušam.

Šel je na polje, a njegov duh se je vzdignil v mesto sijansko, gledal je majhno družbo Jezusovih prijateljev in občudoval ljubeznjiv in mil obraz Gospodov v megli svoje domišljije. — Umetnik je hotel podobo ohraniti v svojem duhu, zato si je prizadeval prezreti meglo, ki je podobo kalila, — pa podoba se mu naglo umakne in zgine. A za njo je zagledal nove podobe, nove skupine, pa še manj jasne od prvih. In drugi načrt je spodbil spet tretji, ravno tako meglen in nejasen. Tako so plesale v omamljivi igri ideja za idejo v njegovi živi domišljiji. Pa kaj je to, — strah ga že obhaja, da nobene ideje ne more v svojem duhu ohraniti; vsaka zgine spet kakor megla brez sledu. Je mar mlada spomlad, ki s svojimi lahnimi hlipi mojstrov duh v neomejenih prostorih mami? Je li krasnih cvetlic vonjava, ki ga moti ter mu odjema navadno moč? Mar ga večerna zarija zahajajočega solnca blešči ter mu jemlje jasni pogled?

O ne! Pod težo čudovite slutnje se trese duh Leonardov, in ta strah se vedno množi,

ker je naglo stopila pred dušo umetnikovo neljuba podoba Teofilova.

Zakaj se treseš, Leonardo, pred podobo tega dvornika? Zakaj se vzbudi zla slutnja v tvojem srcu, kedar se spomniš Teofila? V kaki zvezi je on s tvojo sedanjo nalogo, da njegova podoba splaši in spodi vse podobe tvojih načrtov? — Pozabi enkrat vso jezo, zapodi ves sum! Kako bi inace v duši, v kateri zel skrivne jeze bohota, mogla pognati nježna cvetlica verske ideje? — Tako je premišljeval Leonardo sam pri sebi ter se krepko boril zoper sovražnika v svojem srcu.

Ubogi Leonardo! ko bi vedel, da je lokavi Teofil v tvoji nalogi, naslikati zadnjo večerjo, postavil ti zanjko, bi si pač lahko razložil nezapopadljivo slutnjo svoje duše. Zviti dvornik je mislil: Ako naslika podobo izvrstno, spolnil bo mojo željo; ošabni umetnik le meni služi, ker obljubil sem svojemu bratu v Santa Maria, da mu bom priskrbel za obednico poseben lišp, — ako pa je ne naslika izvrstno, pokličem mladega Michela Angela, da Leonarda osramoti.

koliko o naših razmerah poročim. Kakor povsod tako tudi pri nas mora kmetič veliko breme nositi, ktero pa njega ne stori nezadovoljnega, kajti navajen je že težka bremena nositi, ne da bi kak poseben dobiček od tega užival.

Morebiti ni kmalu na Kranjskem tako slabih cest, kakor ravno pri nas. Mesto da bi mi svoje jako potrebne ceste (bivše kantonske ceste) posipali, smo primorani tuje ceste, ktere le malo kedaj rabimo, posipati. Dobro bi bilo, da bi se naše županstvo do deželne odbora obrnilo, naj stvar preišče ter spozna, da se nam jako velika krivica godi, kajti ako to še kaj let trpi, nam ne bo mogoče poljskih pridelkov domu spravljati. — Z letino smo letos prav zadovoljni, posebno ajda se je dobro obnesla, le krompirja ne bomo imeli. — Nasvetoval bi še našim poljedelcem, naj bi si zimski čas tudi duševne moči v poljedelstvu pridobivali, namreč da bi bolj pridno obiskovali bralno društvo v Vodicah, kjer vsako nedeljo g. župnik v kmetijstvu potrebnih stvarih podučuje. Ne morem si kaj, da bi našega g. učitelja ne opozoril, naj bi tudi on v tem dobrotnem delu pripomogel.

Tudi pri nas že dalje časa med otroci huda bolezen v grli gospoduje; otroci mrjé, da je groza. Nekemu kmetu so trije otroci v 8 dneh umrli, ko je bil prvi zakopan, je bil že drugi bolan, in tako tretji. Res obžalovanja vredno je, da puste matere otroke boste okoli letati, in da nimamo ne jednega zdravnika blizu; naše okrajno glavarstvo naj bi se za to vendar kaj brigalo.

Naj še opomnim, da sem videl pretečeni teden pri nekem tukajšnjem bajtarji jabelko cveteti, ki stoji ravno zraven hišnega poslopja. Da zdaj cvete, je menda vzrok to, ker je spomladi streha omenjenega hišnega poslopja pogorela, in se drevo osmodilo, tako ni moglo spomladi cveteti in menda meni jesenski čas svojo dolžnost spolniti. Ako Vam bode ljubo, Vam še kaj pišem. *)

Iz kranjske okolice, 30. okt. (Nekaj za slavno c. kr. deželno vladu.)

Novošegni liberalizem se vedno šopiri in ponaša z napredkom, ki se je pod njegovim varstvom povsod začel razvijati; a kdor le količkaj opazuje ta tolikanj hvalisani napredek, se bode prepričal, da vse, kar se o njem piše in govori, je le zgolj kokodaskanje. Koliko so n. pr. pisarili in preslavljali napredek novosegne šole, a „Slovonec“ je že tolikrat imel priliko pokazati, da vse, kar se o tem piše in razširja, je sam humbug, in kdor ima s šolo kaj opraviti, se je lahko prepričal, da šole gredo rakovo pot. Skoro prav enako se godi z drugimi rečmi, izmed katerih pa hočem le navesti cestne zadeve. Nedavno je nekdo popisoval dolenske ceste ter zdihoval po g. Pajku, o katerem je znano, da kakor vse druge reči, je tudi ceste imel v najlepšem stanu. Novosegni liberalizem je ceste izročil nadzorstvu posebnih odborov, ki se pa tako malo zanje brigajo, da vsi ljudje naravnost pripoznajo, da je poprej vse veliko bolje bilo. Le cesarske ali velike ceste so ostale pod nadzorništvom cesarskih okrajnih glavarjev; pa če si ogledaš našo veliko cesto, ki pelje iz Kranja skoz Kokro na Koroško, se bodeš prepričal, da c. k. okrajni glavar kranjski in njegov inženir za to cesto tako malo skrbita, kakor najbolj zanikerni okrajni cestni svet. Dasi se po tej cesti skoro naj več vozi, vendar na najbolj nevarnih krajih ob Kokri, kjer so strašni prepadi in strmine, ni videti nobenih držajev in

ograj, le nekteri strohnili semtertje stoječi koli pričajo, da nekda, ko menda g. Derbič še ni bil tako liberalen, so bili tukaj držaji, ki so voznike varovali nesreče. Zato pa se ni čuditi, če se ljudje na tej cesti pogostoma vračajo; na nekem silno nevarnem kraju na Visokem so se že štirje zvrnili, zadnji izmed njih ravno ta teden. Ko se namreč zvečer ob pol sedmih pripelje na kraj, kjer na Visokem pot s ceste pelje k Kokri v mlin, zagleda konj na voglu bližnje hiše z repo naložen voz in se ustavi, ko pa v tistem trenutku repo začno stresati v klet, se konj bobnenja prestraši in stopi za korak nazaj, a ker je cesta silno ozka, je zadnje kolo tudi že pod cesto in na vozu sedeča se zvrneta na spodnjo cesto. Ko bi bil konj le količkaj poskočil, bi se bila zvrnila še naprej čez drugi prepad, ki je veliko višji in strašnej, pa tudi nobenega držaja nima. Prav previdnost božja je tedaj niju velike nesreče obvarovala!

Namesto da naš okrajni glavar Derbič preganja Slovence in pesti duhovnike, naj bi skrbel, da se na tej cesti in morda še kje drugod naredé držaji, kakor postava veleva. Ali hoče morda tako dolgo čakati, da se kdo na omenjenem kraju ubije? Kako bi se zamoglo našim cestnim odborom kaj očitati, če so okrajne ceste slabe in zanemarjene, ako vidijo, da se okrajne gosposke tako malo zmenijo za cesarske ceste? Slavno deželno vladu pa tukaj očitno vprašamo, jo jeli volja okrajnemu glavarju naložiti, da se omenjena cesta nemudoma popravi in v vsih nevarnih krajih brez odloga naredé držaji? Bliža se zimski čas, in bo še veliko nevarnejše. Pričakujemo tedaj, da preden trda zima nastopi, bode tudi naša cesta popravljena. Ako slavna deželna vladu nemudoma tega ne bode ukazala, bomo primorani o malomarnosti našega okrajnega glavarja pritožiti se na višjem mestu.

Iz Trsta, 29. okt. Hud boj se je bil vnel na obalah jadranskega morja v ravno zaključeni sesiji trž. deželnega zbora, šlo je tukaj za drago nam svetinjo narodnost, šlo je za obstanek ali iničenje okolice. Hrabro obnašalo se je malo krdelice okoličanskih poslancev, podpiranih po nekterih vrlih pravičnih možeh iz mesta, in kadar je nevarnost do vrha prikipela, ostalo ni tem vrlim možakom nič ko da se poprimejo še poslednje bilke rešitve, da zapuste zbornico in tako zabranijo daljno razpravo o taki nam nepravilni reformi. Res, da je ona šestorica morala požreti zelo grenkih od organa naših po čezmorskih loncih mesa zdihajočih Talijanov, ali za to psovanje naj jih odškoduje hvaležnost okoličanskih prebivalcev. Pa tudi v Trstu znašel se je še pošten list, kateri je s tehtno besedo zavrnil one nesramne psovke na okoličane in poslance njene in to storil je tržaški katoliški list „L' Ancora“ 25. oktobra. Imenuje omenjeni list več kot otročjo to zahtevanje, naj bi bili okoličani si še pomagali kovati postavo lastnemu blagru na kvar; omeni dalje, da, ko je njih malik Hermet v enakem slučaju z drugimi tovariši državni zbor zapustil, in se zaradi pomanjkanja postavnega števila poslancev ni mogla več razpravljati postava, ktera bi po njihovih mislih bila škodovala mestu, — takrat je ravno ta „Cittadino“ Hermetu in vsem drugim tovarišem slavo pel; sedaj pa, ko so okoličanski poslanci ravno to storili, zaradi česar je bil Hermet pred časom hvaljen, sedaj ravno ta časnik nima zadosti psovke, s katerimi bi grdil okoličane in njih poslance. Da se pa ona postava

ni mogla razpravljavati, niso zakrivali le okoličanski, ampak tudi še drugih 13 mestnih poslancev, kateri se sej niso vdeleževali, in marsikteri je bil med temi, ki se je zbal vpitja in zasramovanja na galerijah, ako bi bil za pravično reč glasoval, o teh pa „Citt.“ popolnoma molči. Na psovanje „Cittadinovo“, da odslej bodo vsi okoličani volilci, in tudi taki, kateri žive od milodarov tržaškega municipija, in da meščani, ako hočejo biti volilci, morajo prej in pošteno svoje davke odrajtovati, „Ancora“ krepko in ostro odgovarja.

„Cittadino“ zaničljivo gleda na okoličane ter jih ima kot pariye tržaškega mesta, ali on ne vé, da okolica se nahaja že stoletja v zgodovinskih spisih kot samostojna celota zraven mesta in nikoli ne podvržena mestu? — Ko se je leta 1382 mesto prostovoljno podvrglo avstrijski hiši, se v dotični diplomi omeni tudi okolica.

Nadvojvoda Leopold v nji priznava, da je poklican od poverjenikov mesta in okraja, da brani mesto in posestva meščanov in prebivalcev okraja. *) Tu se toraj okraj ali okolica posebej omenja in ni z mestom stopljena, kakor bi jo radi nekteri dandanes imeli. Pa okoličani dobro vedo, da že pred 500 leti je slavna avstrijska hiša garantirala njih pravice, vedo, da je sedanji vladar pravi naslednik onega Leopolda, kateri se je proglasil branitelja mesta in tudl okraja, oni dobro vedo in tudi ponosni zamorejo trditi, da ne v preteklih ne v sedanjem času ni ga okoličana, nad čegar vdanostjo do avstrijske zastave bi se zamoglo dvomiti, — ponos, s katerim se pa njih nasprotniki ne morajo ponašati.

V diplomatičnem arhivu trž. mesta nahaja se nek dokument, iz kterega je razvidno, da v starih časih mestni svet do okoličanov še toliko oblasti nij imel, kakor zdaj. Leta 1444 je svetovalstvo obsodilo iz lastne oblasti v prognanstvo in celo k smrti dva beguna, meščana Ma. Pellegrini-ja in Petra Belli-ja le iz tega uzroka, ker sta se pritožila zoper svetovalstvo pri cesarju. Leta 1441 pa se je svetovalstvo obrnilo do cesarja, da potrdi postavu, s katero se je hotelo zabraniti okoličanom sajenje trt po vinogradih. Kak namen je mesto imelo, ne bo se tu razpravljalo, dosti je, da je dokazano, da mestno svetovalstvo v starejih časih smelo je obsoditi meščane v prognanstvo, da, celo k smrti brez višega potrjenja, — ali da bi bila zabila postava veljavo, s katero se je hotelo zabraniti okolicici sajenje trt, ta določba, ki je bila za okolico sicer zelo huda, pa vendar v primeri z ono, ktero je imelo svetovalstvo nad meščani, veliko milejša, je bilo potreba višega potrjenja. S tem je dokazano, da ima tudi okolica svojo podlago na historičnem pravu, ako se vpira taki v nebo vpijoči krivici, ktera jej je pretila, in vladu, ako je izrekla, da take postavu, če bi bila tudi od deželne zbora sklenjena, ne bode potrdila, ni drugega storila, ko pokazala, da hoče vestno spolnovati obljubo, ktero je storil nadvojvoda Leopold mestu in ravno tako tudi okolicici. —

Tako piše časnik „Ancora.“ Temu naj bode dostavljeno, da bi bilo dobro, ako bi se še taki stari dokumenti iz arhivov na dan spravljali, s katerimi bi se dokazovalo, da okolica ima pravico obstati in da ona se ne more in ne sme pod noge devati mestu.

*) Sklepa pa vojvoda pogodbo s poverjeniki mesta in okraja in dostavi, da mestu in njegovim prebivalcem se ne bodo nalagala druga bremena ko gori omenjena, razen če bodo odobrena od meščanov in prebivalcev okraja. —

Domače novice.

Ljubljana, 3. novembra.

(Dr. Leo Vončina) Zapored obiskuje Bog škofije slovenske in po nezapopadljivi sodbi svoji kliče k sebi može, kateri bi nam po človeških mislih neogibno bili potrebni v homatijah sedanjih. V lavantinski umre Rozman, v tržaški Koman, v goriški dr. Hrast, in že umira v ljubljanski dr. L. Vončina. profesor bogoslovja, v najboljših letih, v najblaži delavnosti — po kratki vročinski bolezni. Bodi živo priporočen v molitev in prijateljski spominj!

(Skušnje) iz državnega računovodstva so naredili v Graci sledeči vradniki iz Ljubljane: Vojteh Valenta, Vincenc Bizjak, Friderik Drenik, Janez Lovšin in Anton Mrak.

(Verne duše.) Vseh svtetnikov dan je, kakor vsako leto, vrela velika množica ljudi na ljubljansko pokopališče k sv. Krištofu, posebno ker je bilo vreme jako lepo. Po okinčanih gomilah je gorelo lučic brez števila in marsikaka solza je kanila na zemljo ter goreča molitev puhtela iz pobožnih ust za drage ranjke. Dijaki ljubljanske gimnazije so zjutraj ob desetih podali se da k gomili ranjcega Cimpermana ter mu zapeli nagrobnico, čitalnični pevci pa so storili isto popoldne pri spominku „Sokolov“, na katerem je bilo čvetero novih imen brati.

(Slovensko gledališče) je bilo pri zadnji predstavi v nedeljo prepolno. Igra „Mlinar in njegova hči“ se je igrala splošno hvale vredno, zlasti gospod Schmidt in gospodičina Podkrajšekova sta zaslužila pohvalo; gospod Šušteršič je malo pretiho govoril.

(Nemško gledališče) je v Ljubljani letos slabo, to pripoznata sama braniteljja njegova, „Laib. Ztg.“ in „Tagblatt.“

Razne reči.

— Odkritosrčnost. Sodnik: „Svojo trimesečno kazen zaradi tatvine ste prestali zdaj, le pojdite, pa ne pridite zopet v drugo!“ Tatje: „Kaj pač mislite, milostni gospod, od nas! Mi gotovo sami ne pridemo več; a bojimo se, da nas priženó.“

— Nekega potnika je gostilničar hudo z računom ogoljufal. Potnik plača brez ugovora potem pa vpraša natakara: „Imate mnogo mrčesa v hiši?“ „Oh, neizrečeno veliko, naša gospodinja bi dala kdo ve koliko, ko bi ga ji kdo odpravil.“ „Jaz vem gotovo sredstvo proti temu.“ „Potlej pa pokličem gospodinjó.“ — Gospodinja in ž njo gostilničar prideta in prosita gosta, naj jima razodene ono sredstvo. „Naredite mu,“ pravi potnik, „tak račun, kakor meni, in glavo zastavim, da merčesa več ne bo v vaši hiši.“

— Vratna vnetica, ki po Ljubljani že dalje časa otroke pobira, se je prikazala tudi na Notranjskem. V Bukovini pa je tako huda, da so morali normalne šole zapreti. Ta bolezen je nalezljiva, toraj treba varovati otroke.

— Sledeči P. T. delničarji prve občne zavarovalne banke „Slovenije“ v Ljubljani so dalje doplačali na delnice, in sicer: po 7½% ali 15 goldinarjev na delnico: Nadrah Anton, duhovnik v Trebicu; Notar Anton, kaplan v Brezovici; Novak Marija, zasebnica v Ljubljani; Omerza Franjo, trgovec v Kranji; Orešnik Balant, župnik pri sv. Petru; Ovmec Franjo, provizor na ptujski gori; Pahor Jože, vikar v Medani; Pakič Miha, trgovec v Ljubljani; Panjar Jože, posestnik v Šenpasu; Paprej Matija, dekan v Braslovčah; Pečnik Jakob, du-

hovnik v Slivnici; Peringer Maurus, oskrbnik v Mariboru; Permozar Neža posestnica pri sv. Marjeti; Pernavsel Štefan, župnik v Kamci; Pesjak F., agent v Celovcu; Petek Anton, posestnik na Bregu pri Ribnici; Pfeifer France, učitelj v Goričici; Pirc France, P. Benediktin v Št. Pavlu; Pirc Max, dr. kapltular v Admontu; Plaskar Vincenc, kaplan v št. Ilju pod Turjakom; Plemel Valentin, župnik v Koroški Beli; Plepelec Jurij, posestnik v Središči; Plešic Tomaž, posestnik pri sv. Katarini; Pogačar Janez, dr. stolni prošt v Ljubljani; Polanec Janez, posestnik v Skofji loki; Poličar Jakob, župnik na Dobravi pri Kropi; Polak Alojzij, P. minorit v Gradci; Poschišt Karol, lastnik ladij v Volovskem; Potočnik Anton, posestnik v Koroški Beli, Potočnik Anton, župnik v št. Vidu; Potočnik Katarina, zasebnica v št. Vidu; Potočnik Miha, župnik v Ljubljani; Povše Franc, župnik v Črnem vrhu; Preželj Matevž, župnik v Mavčicah; Prokl Janez, župnik v št. Lovrencu; Pučko Anton, kaplan v št. Ilju; Pukšic Franc, župnik v št. Juriju; Purebe Jožef, trgovec v Karlovcu. (Dalje prih.)

Prihajajoči in odhajajoči železnični vlaki v Ljubljani.

Južna železnica.

Iz Dunaja	poštni vlak ob	3. uri	4 min.	popoldne.
"	brzovlak	6.	"	8 " zvečer.
"	hitri poš. vl.	2.	"	48 " ponoči.
"	zmešani vlak	9.	"	17 " zvečer.
Iz Trsta	brzovlak	10.	"	31 " zjutraj.
"	poštni vlak	12.	"	57 " epoldne.
"	hitri poštni vlak	3.	"	43 " ponoči.
"	zmešani vlak	4.	"	45 " zjutraj.

(Brzovlaki stojé po 4 min., navadni vlaki po 10 min., zmešani po pol ure.)

Rudolfova (gorenjska) železnica.

Odhajata na dan po 2 vlaka; prvi ob 3. uri 55 min. ponoči. drugi „4.“ — „popoldne. Prihajajo pa trije: ob 2 uri 30 min. popold. izsv. Valentina. „11.“ 5 „ zjutraj „ „ „ „7.“ 5 „ „ od Lesce (pa e tržne dneve t. j. ob sredah in sobotah).

Listnica opravištva.

Č. g. J. L., prov. v J.: Vaš naznanilni list smo prejeli, prejšnje stanovanje in pošto zbrisali, ter s sedanjim nadomestili. Mar li niste nobenega lista prejeli? Za poštno vrade smo že pristavili, Kärnthen.

Vse naše čč. gg. naročnike prosimo, naj nam blagovolijo zaostalo naročnino kmalo poslati, ker leto se koncu bliža.

Telegrafične denarne cene

2. novembra.

Papirna renta 70.30. — Srebrna renta 74.—. — 1860letno državno posojilo 108.90. — Bankine akcije 987 — Kreditne akcije 236.50. — London 109.85. — Srebro 104.—. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.84.

Denarstvene cene.

29. oktobra.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.25	69.35
5% renta v srebru	73.80	74.70
Srečke (lozi) 1854. l.	100.50	100.75
" " 1860. l. cel.	108.—	108.25
" " 1860. l. petinke	112.25	112.50
Premijski listi 1864. l.	133.—	131.50
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	77.50	78.—
Hrvaške in slavonske po 5%	79.75	80.15
Sedmogradske po 5%	73.25	73.75
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	976	977
Unionske banke	124.25	124.50
Kreditne akcije	231.—	231.25
Nižoavstr. eskomptne družbe	920.—	930.—
Anglo-avstr. banke	154.—	154.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	162.75	163.25
Tržaške " 100 " k. d.	106.—	106.50
" " 50 " " "	52.—	54.—
Budenske " 40 gld. a. v.	25.—	25.50
Salmove " 40 " " "	32.—	33.—
Palfi-jeve " 40 " " "	24.—	25.—
Clary-jeve " 40 " " "	26.25	26.50
St. Genois " 40 " " "	26.25	26.75
Windischgrätz-ove " 20 " " "	23.—	23.50
Waldstein-ove " 40 " " "	23.—	23.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.24	5.25
Napoleonsd'or	8.88	8.89
Srebro	104.50	105.10

Prodaja cerkvenega vina pri sv. Petru blizo Maribora.

V ponedeljek 9. novembra popoldne se bo 30 polovnikov letošnjega, pozno branega vina s posodo vred po dražbi prodalo.

Markus Glaser, častni kanonik.

(56-1)

(54-4)

Ces. dvorna
za zvonove
I. Hilzerja
v Dunajskem

kralj. livarna
in metale
& sinov
Novem mestu

(Ignaz Hilzer & Sohn in Wiener-Neustadt)

se priporoča na naročevanje **zvonov vsake teže in vsakega glasa** ter tudi za vsake izdelke iz vlitiga metala.

Za pred odločeni glas ali čisto harmonični akord naročenega zvonovja (več zvonov) se daje poročstvo. Zvonovom se pridaja tudi vsa druga oprava, jarmi iz lesa ali železa po najboljši in najnovejši šegi narejeni, tako da se veliki in težki zvonovi prav lahko gonijo, ker tekó po zobcih na novo iznajden način; tudi se lahko presučejo, kedar koli treba, brez posebne naprave, tako da zvonovi dalje trpe in mnogo lepše pojó. Tudi se zvonovi tako vredijo, da se pri zvonjenji vsi lepo vjemajo in kembliji drug za drugim v lepem redu bijejo. Za tako vredenje je iznašla ta livarna novo sistemo, po kateri vsak novo opravljeni zvon, pa tudi vse zvonove v zvoniku en sam človek v kakih urah po zeló priprosti napravi brez vseh stroškov tako vrediti more, da zvonovi enako, hitreje ali pa bolj počasi tekó.

Naročila se izgotovljajo natančno in po ceni. Zarad plače so ugodni pogoji. Kar ta livarna obstoji, 33 let, je vtila 2930 večih zvonov, ki so tehtali 12800 centov.

Pri Dunajski razstavi l. 1873 2 medaliji za napredek za 8 zvonov s skupno težo 300 centov, vlitih za votivno cerkev na Danaji in razstavljenih.